

Fælles Skoletjeneste på Nordjyllands Historiske Museum

Statusrapport fremstillet af museumsinspektør Inger Kirstine Bladt og museumsinspektør Elisabeth Barfod Carlsen Nordjyllands Historiske Museum.

Indholdsfortegnelse:

- 1) Forord og formål
- 2) Tidsplan
- 3) Besøgsrunde
- 4) Samarbejder
- 5) Materialer
- 6) Fælles tiltag
- 7) Læringspolicy
- 8) Erfaringer
- 9) Fremtiden

1. Forord og formål

Nordjyllands Historiske Museum fik i foråret 2011 bevilliget penge fra Kulturarvsstyrelsens Formidlingspulje til et projekt omkring en fælles skoletjeneste for museet. Museet har gennem de sidste fem år gennemgået en større fusion og er vokset i udstillingssteder, personale og formidlingstilbud. Det var derfor vores ønske at danne et fundament, hvor de uensartede tilbud koordineres, struktureres og afpudses til undervisningsinstitutionerne. Projektet skal resultere i et fælles koncept af tilbud og en fælles læringspolicy for NHM.

De ansatte på projektet er projektansvarlig museumsinspektør Inger Kirstine Bladt (medfinansiering i én måned), museumsinspektør Elisabeth Barfod Carlsen (frikøb i 5 måneder) og pædagogisk vejledning i to måneder.

Vores samarbejdspartnere er Center for Museumsundervisning MidtNord

<http://www.museumsundervisningmidt nord.dk/> og Center for Undervisningsmidler Nordjylland

<http://www.ucn.dk/Forside/CFU.aspx>

Nordjyllands Historiske Museum har formidling til undervisningsinstitutioner på 12 steder. Ikke alle steder har regelmæssige åbningstider og ikke alle har en direkte relevans for undervisning.

Nordjyllands Historiske Museum har til formidlingen af undervisningsinstitutioner to fuldtidsansatte, på resten af udstillingsstederne er det den daglige leder, som arbejder med elever og skoler. Vikingecenteret Fyrkat har en helårsansat pædagog/arkæolog til formidlingen og den daglige drift af stedet. Cirkusmuseet og Boldrup har en lærer ansat til formidlingen, og stillingen er delvis finansieret af Rebild og Mariagerfjord kommuner. På Hobro Museum og Lystfartsmuseet er det den daglige leder samt en frivillig pensioneret lærer, som tager sig af uddannelsesinstitutioner. På Hadsund Egnsmuseum, Havnø Mølle og Hals Skanse er det også stedets daglige leder, der varetager formidlingen til uddannelsesinstitutionerne. På Lindholm Høje er det den daglige leder, med indkøbte studerende i travle perioder, der formidler for eleverne. På Aalborg Historiske Museum er formidlingen til skoler overladt til formidlings- og nyere tids-inspektøren og til studenterrundvisere. I Gråbrødreklostermuseet og på Apotekerloftet er det oftest uddannede kustoder, som laver rundvisninger, mens aktiviteter er overladt til den stedansvarlige inspektør og konservator.

Derudover har museet ud af huset-aktiviteter for uddannelsesinstitutioner, hvor mange forskellige af museets ansatte, f.eks. en naturvejleder, flere arkæologer og historikere deltager efter tid og behov.

Vores udgangspunkt kan kvantitativt læses i NHMs brugerstatistik. I den følgende statistik ses de forskellige billettyper og her skal lægges mærke til typen barnebillet 0-18 år – institution. Her er børn ifølge med en institution talt med. Der er helt klart nogle fejlkilder i dette tal, da der både er vuggestue- og børnehavebørn talt med, mens elever fra ungdomsuddannelser med unge over 18 år vil være i gruppen af gratis voksne. Det helt præcise tal er derfor svært at udrede. Det er dog et kvalificeret skøn, at den største gruppe udgøres af folkeskoleelever 3. til 7. klasse.

Billettype	2010
Voksenbillet	13 635
Barnebillet 0-18 år - minus institution	12 163
Voksen - rabat	24 778
Barnebillet 0-18 år - institution	9497
Voksen gratis	36 503
Månedsbillet	1188
Øvrige?	3006
I alt	100 770

I de to næste tabeller er antallet af børn/unge fra en uddannelsesinstitution set i forhold til det samlede antal af besøgende på besøgsstedet. Her er to tabeller nemlig 2010 og 2011 dog opgjort pr. 1.november dette år.

År 2010

Besøgssteder	Barnebillet 0-18 – institution i forhold til hele besøgsstedets antal	Ca. procentvis pr. antal besøgende
ÅHM	2186/15 211	14 %
LHM	2972/25 413	11,50 %
Hals	201/11 394	2 %
Hadsund	28/1037	2,50 %
Havnø Mølle	160/1441	11 %
Hobro	33/1290	2,50 %
Fyrkat	1352/16 218	12 %
Cirkus	1012/5108	20 %
Boldrup	1532/4974	31 %
Lystfartøj	21/1702	1 %
NHM	9497/100 770	9 %

År 2011 pr. 1. november

Besøgssteder	Barnebillet 0-18 - institution	Ca. procentvis pr. antal besøgende
ÅHM	1192/10 940	11 %
LHM	3848/22 670	17,00 %
Hals	121/9551	1 %
Hadsund	8/739	1,00 %
Havnø Mølle	58/984	6 %
Hobro	142/1513	9,00 %
Fyrkat	3305/20 603	17 %
Cirkus	876/4806	18 %
Boldrup	1302/3794	33 %
Lystfartøj	0/2606	0 %
NHM	10 852/83 093	13 %

Formålet med denne sammentælling er at se, hvordan elevernes besøg fordeler sig på de forskellige besøgssteder. Hvor kan vi gribe ind og forbedre besøgstallet og hvor skal vi måske ikke bruge så meget energi og midler på at fremme denne gruppe?

Vi har kørt projektet fra 1. august til 30. november og i denne periode har museumsinspektør Inger Kirstine Bladt brugt ½ måned og museumsinspektør Elisabeth Barfod Carlsen fire måneder. Den sidste del forventes brugt i perioden januar til april. Under afsnittet med tidsplan ses hvordan og med forklaring på hvorfor.

Gennem de seneste fire måneder er flere tiltag sat i gang og den ønskede proces er godt undervejs. Vi vil med denne nuværende statusrapport fremlægge dette og desuden berette, hvad der er i vente i den sidste del af projektet.

2. Tidsplan

I august blev denne tidsplan udarbejdet, den er undervejs blevet revideret pga. det hensigtsmæssige i forløbet.

1. Indsamling af materiale og tilbud
2. Møde med samarbejdspartnerne
3. Fællesmøde i NHM
4. Inspirationsmøde med søde brugere – udskudt til foråret
5. Rundtur til afdelingerne
6. Fællesmøde om fælles mål
7. Forbedring af nuværende tiltag og ideindsamling af nye tiltag
8. Samlet struktur bl.a. til hjemmeside, pjecer m.m.

9. Synlighed i tiltag kommunalt, regionalt og nationalt
10. Igangsættelse af nye tiltag
11. Besøg på uddannelsesinstitutioner
12. Møde med samarbejdspartnerne og evaluering
13. Afslutning og planlægning for fremtiden

Det kunne syntes enkelt at få overblik over ens egen arbejdsplads, men da vi som tidligere beskrevet har været gennem to fusioner, og nye afdelinger med nye kollegaer og andre rutiner og traditioner er kommet til, har denne del været omfattende. Her ligger/lå meget gemt og glemt, som nu samlet kan få nyt liv. I forbindelse med besøgsrunden, som beskrives nedenfor så har det været inspirerende og oplysende, da andres erfaringer er værdifulde at få lov til at få indblik i.

Ved mødet med de to samarbejdspartnere kom nye vinkler på projektet. Vi holdt et indledende møde og fandt hinanden. CFU indbød os til et seminar på deres arbejdsplads, så de kunne fortælle om fælles mål m.m. Vores seminar blev holdt den 26. oktober og ikke kun folk fra NHM, men alle relevante museer, arkiver og lign fra den nordjyske region var inviteret. Noget af det vigtigste var at forstå, hvordan brugerne (altså underviserne/lærerne/pædagogerne) tilrettelægger deres undervisning. Her har det været godt at få kendskab til undervisningsministeriets krav og bekendtgørelser, men også at få en forståelse for hverdagen og året på en uddannelsesinstitution. Denne kundskab har bl.a. betydet, at vi har flyttet vores informationsmøder til foråret, hvor skolerne planlægger næste års undervisning. Vi har også indset, at effekten af dette projekt først ville kunne ses i skoleåret 2012/13.

Ved et fælles møde 9. september inden for NHM fik projektet opbakning til at skabe noget synligt og fælles inden for museet.

I oktober og november har der været rundtur til de forskellige afdelinger, og input mm er ved at samles sammen. I øjeblikket arbejdes med en synlighed på nettet og vores hjemmeside. Dernæst skal der laves pjecer til uddeling i foråret og arrangeres kontaktmøder med skolerne.

De allerede fabrikerede skolemateriale er så småt ved at få plads på e-museum. Og der planlægges fælles møde i januar, hvor nye tiltag præsenteres og formidlingsgruppen sparre med hinanden.

Først i foråret vil pjece, indslag på hjemmeside og besøg til relevante skoler sættes i gang.

Senest medio maj er projektet afsluttet og et evalueringsmøde med samarbejdspartnerne holdes.

3. Besøgsrunde

Aalborg Historiske Museum(ÅHM)

Præsentation: Besøgsstedet fortæller Aalborg by og omegns historie fra o. år 1000 og frem. Der er skriftligt skolemateriale til brug ved besøg på museets udstillinger. Det kan fås ved skranken eller hentes via hjemmesiden. Museet tilbyder rundvisninger og "skræddersyede" byvandring. Der kan også bestilles forskellige undervisningstilbud, f.eks. "Kalkmaleriworkshop" og "Genstandsdetektiv".Der er forskellige

skolekasser til udlån (stenalder, jernalder, middelalder, renæssance og industritid). Der er et skolemateriale på emuseum.

Besøg: 17. august.

Udfordringer og muligheder: Begrænset plads til værkstedsaktiviteter. En mulighed er at bruge udstillingsrummene mere direkte til aktiviteterne. Museet ligger centralt i byen, og det er nemt at inddrage den gamle bymidte i undervisningen. Det er nemt at komme til og fra museet. Det eksisterende skolemateriale bør tilpasses gældende pædagogiske principper og tilrettes fællesmål. Der bør laves nyt skolemateriale hvor dette mangler.

Apotekersamlingen

Præsentation: Besøgsstedet fortæller apotekerhistorie. Der er skolemateriale undervejs. Der tilbydes omvisninger i opstillingen.

Besøg: Mangler.

Udfordringer og muligheder: Mangler.

Boldrup Museum

Præsentation: Boldrup Museum rummer et historisk værksted og en naturskole. I det historiske værksted kan man arbejde med husmandens dagligdag omkring år 1900 – uld, korn, dyrehold, overtro osv. I naturskolen arbejdes der med områdets natur. Der er en lejrplads med seks lukkede shelters, bålplads og et servicehus. Der er flere skoleaktivitetstilbud på emuseum.

Besøg: 24. november 2011

Udfordringer og muligheder: Boldrup har fine lokaler til formidling især i kraft af ny tilbygning åbnet for få år siden. Transport til stedet er dog besværlig og kræver tilkøbt bus. Det kan betyde noget i forhold til antallet af uddannelsesinstitutioner. Stedet mangler også en historisk gennemgang af lokaliteten og udstillingen og i bedste fald ny forskning, som kan bidrage til udvidelse af aktiviteter og formidling. Der blev ved besøget også udtrykt ønske om mere faglig sparring med resten af formidlingsgruppen.

Cirkusmuseet

Præsentation: Besøgsstedet fortæller cirkushistorie og cirkusfortællinger. Der tilbydes aktiviteter som f.eks. akrobatik og at lave en cirkusforestilling. Der er et enkelt skoleaktivitetstilbud på emuseum.

Besøg: 24. november 2011

Udfordringer og muligheder: Museet er godt besøgt af uddannelsesinstitutioner og en større efterspørgsel er sandsynligvis ikke mulig, da der vil mangle personale. Der mangler forskning i faktuel viden om stedet mm. , da den er mangelfuld.

Gråbrødrekloster Museet(GBM)

Præsentation: Besøgsstedet fortæller om det tidlige Aalborg og Aalborg Gråbrødrekloster i middelalderen i de oprindelige omgivelser. Der arrangeres rundvisninger i kælderen.

Besøg: 10. november 2011

Udfordringer og muligheder: Museet er ubemandet, og består af et stort rum, der gør undervisning ud over alm. rundvisninger vanskelig. Derfor er det en mulighed at henlægge evt. skoleaktiviteter før/efter et besøg i GBM til ÅHM. Gråbrødreklosteret inddrages som et element i byvandring mv. Der bør laves skolemateriale til udstillingen.

Hadsund Egns Museum

Præsentation: Besøgsstedet fortæller om Hadsunds by og et møllemuseum er kommet til. Man kan få rundvisninger i udstillingerne. Der tilbydes byvandring i sporet af forfatteren Hans Kirk

Besøg: 27. oktober 2011

Udfordringer og muligheder: I foråret skal der udarbejdes skolemateriale til mølleudstillingen, hvor omdrejningspunktet er energi i matematikken. Museet har en meget stor skole i nærheden og der arbejdes på at inddrage den, så meget som muligt. Ellers er museet noget isoleret i forhold til regionens skoler. Der er en mindre skolestue, men den kan kun rumme ca. 15 elever ad gangen. Det er kun museets leder, der kan varetage undervisning og formidling til uddannelsesinstitutioner. Man kunne forstille sig mindre aktiviteter i forbindelse med bondekulturen, byen Hadsund eller møllehistorien.

Hals Museum

Præsentation: Besøgsstedet har udstillinger om Hals befæstning og by. Der er rundvisninger på Skansen og i udstillingen.

Besøg: Mangler

Udfordringer og muligheder: Mangler

Havnø Mølle

Præsentation: Der tilbydes rundvisning i møllen.

Besøg: 27. oktober 2011

Udfordringer og muligheder: Der arbejdes på en fælles aktivitet mellem Havnø mølle og Hadsund Egns Museum. Møllen er isoleret i forhold til transport, så eleverne skal komme på cykel eller i bus.

Hobro Museum

Præsentation: Museet har udstillinger om Hobro By og Vikingeborgen Fyrkat. Der er rundvisning og udlån af skoleklasser.

Besøg: 30. september

Udfordringer og muligheder: Væsentligst for uddannelsesinstitutioner er udstillingen om fundene fra Fyrkat. En udvidelse af besøget på vikingeborgen Fyrkat og Vikingecenteret Fyrkat til også at gælde Hobro Museum kunne der arbejdes hen mod. De øvrige udstillinger har i nuværende form ikke potentiale for flere besøg af uddannelsesinstitutioner. En udvidelse af byvandringerne kunne tænkes, men her mangler der personale.

Lindholm Høje Museet

Præsentation: Besøgsstedet indeholder udstillinger om den nordjyske oldtid. Der tilbydes rundvisninger, stjerneløb og naturvandring. Der er aktiviteter i Ildmagerens værksted. På museets hjemmeside er skolemateriale til flere emner fri afbenyttelse og downloading. Her er museet også med på en fælles formidlingsite omkring vikingelokaliteter – Vikingerejsen.

Besøg: 29. september 2011

Udfordringer og muligheder: Ildmagerens værksted har visse funktionelle fejl så som røggener og uoverskuelighed i rummet. Der arbejdes på at gøre stedet bedre funktionelt. Nye vinkler på udstillingen såsom kulturmøde tænkes ind i rundvisningerne og aktiviteterne. Flere aktiviteter, som kan bruges direkte i forlængelse af fællesmål. Muligvis flere aktiviteter i udstillingen, hvor eleverne er selvhjulpne. Mere synlighed er også væsentlig.

Lystfartsmuseet

Præsentation: Besøgsstedet fortæller om lystfarthistorie. Der tilbydes rundvisninger.

Besøg: 30. september

Udfordringer og muligheder: Museet har ikke oplagte emner for besøg eller aktiviteter for uddannelsesinstitutioner.

Vikingecenter Fyrkat

Præsentation: Vikingegården Fyrkat tilbyder oplæg om vikingetiden, små og store vikingeaktiviteter samt lejrskole. Stedet giver en store grad af levende historie i kraft af de rekonstruerede huse, værksteder, indbo mm. De ansatte er klædt tidens dragt og vikingetiden er derved meget nærværende. Eleverne kan selv prøve dragter og deltage i aktiviteter som er relevante for vikingetiden.

Besøg: 8. september 2011

Udfordringer og muligheder: Der skal være mere sparring med de øvrige formidlere i NHM. Den personlige kontakt med underviseren er væsentlig og skal fastholdes. Der har i det forløbende år været flere besøgende på Fyrkat, og bekræfter at stedet, er relevant for uddannelsesinstitutioner.

Ud af huset aktiviteter

Præsentation: Flere af museets ansatte tilbyder byvandring i områdets byer, omvisninger på arkæologiske udgravninger samt besøg fra f.eks. Cirkusmuseet. Skolebesøg kan arrangeres.

Besøg: 9. september for NHM

Udfordringer og muligheder: Udfordringerne er at have tid og mulighed i den stramme tidsplan i hverdagen til at udarbejde tilbud samt at udføre dem. På besøg på skoler kan vi ikke vise den autenticitet som et besøgssted er eller rummer. Museumsmedarbejderen bliver selv seværdigheden og et sådant besøg skal derfor ikke stå alene. Vi skal have så mange elever som muligt hen til besøgsstederne og de historiske interessante steder, så vi her kan give den nærværende historie.

Udfordringer og muligheder generelt for NHM

NHMs skoletilbud skal (udover Boldrup, Cirkusmuseet og Vikingecenter Fyrkat) finansieres af skolerne selv, da Aalborg og Jammerbugt kommune ikke betaler til en skoletjeneste. Tilbuddene skal derfor være "bæredygtige" og omkostningerne skal være lave. Transport betales af skolerne selv, dog er der lige kommet en mulighed fra Nordjyllands Trafikselskab, som kaldes for mobil-billet (udflugtsbillet). Vi skal arbejde for at få den mere synlig i skolerne.

Vi har en manglende synlighed i det store udbud til skolerne. Dette bunder også i, at vi ikke er gode nok til at fortælle skolerne, hvad vi indeholder og hvordan museerne kan bruges aktivt i undervisningen.

4. Samarbejder

Vi havde møde med vores to samarbejdspartnere den 1. september og her blev det besluttet at holde et seminar for nordjyske museer om folkeskolens fælles mål. Det blev til et seminar den 26. oktober med 16 deltagere på CFUs arbejdsplads, hvor museumsundervisning MidtNord også var medvirkende. Her fik vi stor viden om, hvordan dagligdagen er for lærerne i fagene historie, billedkunst, dansk og indskoling. Vi gik derfra med mange redskaber og kontakter, som er væsentlige for en skoletjeneste. Vi hørte om læreplaner, del- og fællesmål.

Vi holdt fælles formidlingsmøde for medarbejdere på NHM, som arbejder med formidling den 9. september 2011. Her blev projektet fremlagt og diskuteret.

Vi har også holdt møde med Skoletjenesten i Aalborg kommune og vil i fremtiden have et tættere samarbejde.

Vi har et ønske om i den sidste del af projektet at besøge og udbygge samarbejdet med Aalborg Stadsarkiv. Derudover skal vi besøge skoletjenesten på Randers Museum og Kunsten i Aalborg og muligvis Zoo også i Aalborg.

5. Materialer

Denne del er endnu ikke fuldført, da vi her vil bruge de tildelte penge på en pædagogisk vejleder.

6. Fælles tiltag

Vi har deltaget i flere seminarer, hvor formidling har været emnet og på den måde gjort os synlige inden for museumsverdenen. Vi er ved at få opdateret vores tekster på hjemmesiden ULF og ved at lægge skolemateriale ind på e-museum.

I løbet af foråret vil vi holde et pressemøde og sende ud til pressen, at vi nu har en fælles skoletjeneste, hvor der er mange forskellige tilbud til uddannelsesinstitutionerne. Vi vil lave foldere, som kan afleveres på skoler m.m. så vi bliver mere synlige i tilbuddet til skoler og elever. Vi vil også sende disse informationer til de fire kommuner, hvis ansvarsområde vi dækker.

7. Erfaringer

Denne del skrives i slutningen af projektet, så alle nye erfaringer kommer med.

8. Læringspolicy

Vi arbejder på denne del, den kommer til sidste afregning og slutrapport.

9. Fremtiden

Vi arbejder på denne del, den kommer til sidste afregning og slutrapport.